

Nr rejestracyjny: 2015/18/M/HS3/00248; Kierownik projektu: prof. dr hab. Iwona Maria Modrzewska-Pianetti

Hiszpani z jej bogactwami, krajobrazem i kultur podziwia wielu ludzi. Dzisiejsza kultura hiszpańska sięga korzeniami kultur iberyjskich okresu przedrzymskiego i rzymskiego. Już Fenicjanie i Grecy zakładali swoje emporia na terenach obecnej Andaluzji i Katalonii. Do wybrzeży dobijały statki wypełnione towarami greckimi, w tym amforami z winem cenionym w całymródziemnomorzu. Fenicjanie poszukiwali metali w które obfitowała Hiszpania, a przywieźli do dzisiejszej Andaluzji umiejętność produkcji sosów i konserw rybnych. Grecy pozostawiali swoją ceramikę czarno i czerwonofigurów w zamian za sztabki produkowane przez miejscową ludność z metali Sierra Morena. Opuszczając osady takie jak Tejada la Vieja w pobliżu Sewilli w poszukiwaniu nowych złóż srebra Iberowie zabierali cenne wazy pozostawiając potłuczone naczynia. Początkowo kontakty ludów iberyjskich były pokojowe koegzystencją dostarczając wielostronnych korzyści. Powstawały osady greckie obok iberyjskich, jak na przykład w Ampurias w dzisiejszej Katalonii. Późniejsza historia antycznej Hiszpanii jest znacznie mniej spokojna. Zainteresowanie metalami przyciągało uwagę także Kartagińczyków i Rzymian. Konflikty przerodziły się w wojny puniczne które w konsekwencji, po długoletnich walkach z walecznym ludem Luzytanów zakończyły się opanowaniem Półwyspu przez Rzymian. Powstały rzymskie prowincje Hispania Tarraconensis, Betyka i Luzytania. Przybyli rzymscy osadnicy i kupcy zapewniający im dostawy towarów do jakich byli przyzwyczajeni w Italii. Powstały fabryki produkujące tradycyjnie sosy i konserwy rybne w rejonie Kadyksu i Malagi, setki tłoczni oliwy nad rzeką Gwadalkiwir i wina nad Ebro. Bardzo ważnym rejonem kontaktów handlowych okresu rzymskiego było wybrzeże Lewantu hiszpańskiego. Pozostało cię wraków statków i ładunków w rejonie Cartageny, Walencji i Murcji najlepiej o tym świadczą. Lewant hiszpański był drogą przez Baleary w stronę Sardynii i tyrręńskiego wybrzeża a Italii gdzie docierały przetwory rybne do Pompejów i oliwa z Betyki do stolicy Imperium. Ciężarna Bonifaccio między Korsyką i Sardinia to wielkie wrakowisko z zatopionymi towarami z Hiszpanii jak amfory z garum, oliwą i sztabki różnych metali. W tej wymianie handlowej na szlaku komunikacji morskiej istotną rolę odgrywał rejon Murcji. W pobliżu Murcji znajduje się stanowisko archeologiczne Begastri gdzie polscy archeolodzy wraz z hiszpańskimi kolegami prowadzą badania archeologiczne. Położone na wyniesieniu stanowisko dostarcza materiałów świadczących o zasiedleniu od okresu prehistorycznego, rzymskiego do wizygockiego. Ekipa złożyła ona z historyka prof. J.A. Moliny z Uniwersytetu w Murcji oraz archeologów prof. I. Modrzewskiej-Pianetti z Uniwersytetu Warszawskiego, mgr A. Chołuj doktorantki IAI PAN i mgr K. Trusz wolontariuszki w Instytucie Archeologii UW, postanowiła opracować materiały ceramiczne i szklane oraz materiał epigraficzny z Begastri. Liczne szkła i amfory pochodzące z wykopalisk mogą być produkcji lokalnej, ale i importowane. W różnych okresach historycznych rejon Murcji był ważnym rejonem, gdzie krzyżowały się różne wpływy i interesy komercyjne. Czy na podstawie szkiełek i rozbitych naczyń ceramicznych można badać kontakty handlowe? Nie tylko można ale nawet trzeba, bo stanowi one materialny dowód tego, co działo się w przeszłości. Oczywiście badania mikrorejonowe należą do całego terytorium Półwyspu, a nawet do innych obszarówródziemnomorza. Jesteśmy przygotowani, aby w Polsce rozwijać zainteresowanie antyczną Hiszpanią. Będziemy też mogli uczyć hiszpańskich kolegów metod badawczych polskiej szkoły archeologiiródziemnomorskiej.